

קרבן חטאת

פרק 7

הקדמה

בפרקים הקודמים למדנו על קרבנות שהאדם מביא מרצונו, קרבנות נדבה. (אפשר לבקש מהתלמידים להזכיר את שמות הקרבנות).
אבל יש עוד סוג של קרבנות - קרבנות חובה. (אפשר לבקש מהתלמידים להסביר את המושג)
אלו קרבנות שהתורה מחייבת להביא במקרים מסוימים.
מהם המקרים הללו, ומדוע צריך להביא בהם קרבן?

הסיבה להבאת קרבן חובה נמצאת בפסוקים א-ב. מהי?

א וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: ב דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר **נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא בְשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְעָשְׂתָה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:**

ישנן עבירות חמורות, "מצוות ה' אשר לא תעשינה" - כגון חילול שבת, אכילה ביום כיפור או חמץ בפסח (העובר אותן במזיד חייב כרת).
התורה מדברת על אדם שעובר על אחת מהן ("כי תחטא") ועושה זאת "בשגגה".

*

מה פירוש המילה "שגגה"? איך עושים משהו "בשגגה"?
נוודא שהתלמידים יודעים מהו "שוגג" (ללא כוונה) ומהו "מזיד" (בכוונה) ויודעים לתת דוגמאות.

*

האם קרה לנו פעם שעשינו משהו ולא בכוונה והצטערנו עליו?
מדוע? הרי זה לא היה בכוונה?
מה עושים כשבלי כוונה פוגעים בכבודו של מישהו, מצערים את אבא ואמא, או עושים משהו שהוא לא בסדר?

גם כלפי שמים, כאשר אדם עושה עבירה חמורה בשוגג – הוא רוצה לתקן וצריך לתקן.
היום אנו מתפללים ומבקשים סליחה ומחילה. בזמן המשכן והמקדש היה צריך להביא קרבן לסליחה.
שם הקרבן נמצא בפסוק ג:

מי יוכל למצוא בפסוק ג מילה המופיעה בצורות שונות ארבע פעמים בפסוק. אחת מהן היא השם של הקרבן

שם הקרבן הוא: קרבן חטאת, הוא קרבן חובה, הבא על עבירה חמורה הנעשית בשוגג.
במה עוזר הקרבן? אפשר כעת להפנות את התלמידים להתבונן בפסוק לה, החותם את הפרק:

וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן

עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא

וְנִסְלַח לוֹ:

למורה:

פרק אלו נלמדים בד"כ בסמוך לראש השנה, ומתקשר לימי הרחמים והסליחות - לרצון ולאפשרות לתקן את המעשים הלא טובים. לכל אדם - חסרונות וחטאים, אך יש כח לשוב בתשובה, ולתקן והקב"ה - מוחל וסולח וחפץ בתיקון זה. לשיקול דעת המורה - הרחבת הערך של הסליחה והתיקון, בשיתוף התלמידים, סיפורים וכי"ב

מי מביא קרבן חטאת?

מתוך פסוקי הפרק נפנה את התלמידים לפסוקים המציגים את החייבים בקרבן

אפשר להיעזר ברווחים שבסוף שורה, בסימון פרשה פתוחה ("פ") או להפנות ישירות לפסוקים

פס' ג	אם הִכֵּהן הַמַּשִּׁיחַ יִחָטָא	מה פירוש ה"משיח"? שנמשח לכהונה גדולה
פס' יג	וְאִם כָּל-עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ	כיצד יתכן שכולם שגו? סנהדרין, בית הדין הגדול (רש"י)
פס' כב	אֲשֶׁר נָשִׂא יִחָטָא	מיהו? המלך
פס' כז	וְאִם נָפֵשׁ אֶחָת תִּחָטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ	האנשים הפשוטים, בני העם

לאמר: הכול שווים לפני ד', כוהנים, מלכים, שופטים ופשוטי עם, על כולם חלה החובה להביא קרבן ולתקן את מעשיהם.

האם יש משמעות לסדר הצגת החוטאים?

לכיתה מתקדמת - אפשר להרחיב בנושא חטאת פנימית. חטאת פנימית היא חטאת שמזים מדמה לא על המזבח החיצון אלא בתוך הקודש! כזו היא חטאת הכהן הגדול (פס' ה-ו) וחטאת הסנהדרין (פס' טו-יז). בקרבנות אלו מזים מן הדם בתוך הקודש - "את פני הפרכת", כלומר: על המזבח הפנימי, ולא על מזבח העולה/החיצון. ניתן ללמוד מכאן על החומרה והאחריות המיוחדת בשגגת מורי ההוראה של העם.

מסדר הדברים ניתן ללמוד אחריות מה היא. המנהיגים צריכים להיזהר יותר מכל משום שיש להם אחריות כלפי העם, וכמו כן אנשים מסתכלים עליהם ולומדים מהם. לכן ראשונים נזכרים הכהן הגדול והסנהדרין, האמורים להורות תורה וללמד את העם, ואם הם טועים - הם מחטיאים את העם כולו. אחריהם - המנהיג המדיני, ולבסוף פשוטי העם.

אולם, למי יותר קל להודות בחטאו, לבוא למשכן ולהביא קרבן, כאשר כולם רואים זאת? לפשוטי העם או לאנשי הנהגה? בהכרה בחטא ובמעשה תשובה ניכרת גדולתו של מנהיג. נדרשת לכך ענווה והכרה באחריות הרובצת על כתפיו להודות בטעותיו ולתקנם.

רש"י מוצא רמז בפסוקים, המראה כי הודאה בטעות אינה שכיחה בקרב מנהיגים. מהו הרמז?

אשר נשיא יחטא לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא מביא כפרה על שגגתו

ערך ההכרה בחטא וההודאה בטעות - הוא שלב הכרחי בדרך לתיקון ולמחילה. אפשר להיזכר בדוגמאות שכבר למדנו, כגון יהודה במעשה תמר, או אחי יוסף. אפשר להמחיש כיצד קשה הרבה יותר לומר מילים של התנצלות והודאה בטעות.

סוג נוסף של חטאת הבא על חטאים מסוימים הוא: "עולה ויורד", כלומר - ערך הקרבן משתנה לפי היכולת הכספית של החוטא. לא נלמד אותם ונעבור עם התלמידים לסוג הקרבן האחרון.